

Krápník a mříže

Jan Flek, Petr Zajíček

Svícen v Brouškově pohádkové síni. Foto: Petr Zajíček

V téměř absolutní tmě, hluboko v jeskyni, kde ticho přerušoval jen zvuk kapek dopadajících do jezírka, vyrůstal snad tisíce let nevidaný krápník. Nikdo o něm nevěděl a neobdivoval ho. Až najednou se ozval nezvyklý hluk krumpáčů a lopat. Tmou pronikl paprsek světla a zazněly lidské hlasy. Možná to byly hlasy nadšení nad novou prostorem a údivu nad krápníkovou výzdobou, v níž dominoval krápník, který pojmenovali Svícen.

Těžko dostupná koncová partie Šošůvských jeskyní za tzv. Průsvitnými krápníky byla objevena roku 1906 Aloisem Brouškem a Josefem Klusákem. Právě stalagmit, později nazvaný Svícen, byl předmětem dalších překotných událostí. Štíhlý stalagnát stojící v jezírku, jehož obruba se utvářela v průběhu kolísání jeho hladiny, byl na špičce spojen brčkem s puklinkou ve stropu, která přiváděla vodu potřebnou k jeho růstu. Broušek krátce po objevu krápník ulomil a postavil jej do větší prostory, později nazvané Brouškovou síní. Neudělal to zřejmě ze zjištěných důvodů, ale spíše proto, aby jej viděli turisté. Svícen se stal neodmyslitelným symbolem Sloupsko-šošůvských jeskyní a celá desetiletí ohromuje návštěvníky. Historie neznalí odborníci se podivují tomu, kde se vzal jediný Svícen mezi ostatními normálními stalagmity Brouškovy síně. V tomto smyslu nelze hovořit o krádeži. V dnešní době by byla podobná manipulace s takto unikátním krápníkem z hlediska ochrany přírody nemyslitelná. Krápník dále růst nemůže, zato navzdory dalším událostem dokázal kupodivu „přežít“ v původní podobě.

Dramatická historie „Svícnu“ pokračovala v roce 1944. Zde je nutné předeslat, že v té době pracovaly ve Sloupsko-šošůvských jeskyních nezávisle na sobě různé jeskyňářské skupiny – blanenská pod vedením stavitele Jalového a brněnská pod vedením rady Bočka. To nebylo vhodné Brouškům, kteří si činili na jeskyně nárok, a proto jim prováděli různé schválnosti a problémy. A tak se i stalo, že se Svícen ztratil. Nebylo nijak příjemné, když na podzim toho roku zatkla znenadání tehdejší protektorátní policie na dvacet mladých jeskyňářů z Brna, kteří v první chvíli vůbec nevěděli, o co vlastně jde. Pak se dověděli, že se ztratil Svícen z Brouškovy síně Sloupských jeskyní a pátrá se po pachateli. Přestože se krápník asi za dva měsíce v jeskyních našel, nebylo vyšetřování uzavřeno a případ zůstává dodnes nevyšetřený.

Uplynulo dalších dvacet let a Svícen se opět na pár dnů ztratil. A jak se ukázalo, opět zde hrála roli jistá nevraživost vůči skupině badatelů. Dle vysvětlení Mgr. L. Slezáka byly v rámci tehdejšího Geografického ústavu ČSAV v Brně studovány otázky hydrografie podzemních systémů v severní části Moravského Krasu. Skupina pracovníků pod vedením RNDr. V. Panoše se pokoušela o úpravu cesty do Komenského jeskyní s perspektivou prací v Palmové propasti a Černé propasti. Vedoucímu provozu jeskyní se tato činnost příliš nezamlouvala. Skupina chodila do jeskyní zadním vchodem, měla vlastní klíče, po jeskyni transportovala materiál, který znečišťoval chodníky ap. Když V. Panoš provázal jeskyní skupinu krasových odborníků z Anglie, ti se zajímali, jakou cenu může mít stalagmit Svícen. Dostali odpověď: přibližně milion, jinak nevyčíslitelná. Vedoucí jeskyní po odchodu Angličanů nelenil, Svícen nedaleko „uložil“ a zamaskoval. Hned první výprava po Angličanech zjistila, že Svícen zmizel. Případ dokonce vyšetřovala StB. Hranice byly zablokovány, proběhly podrobné prohlídky a výsledky Angličanů včetně V. Panoše, avšak po Svícnu se slehla zem. Asi za dva dny se Svícen opět našel a případ byl „zameten“. Stalagmit Svícen dodnes zdobí Brouškovu síň v Šošůvských jeskyních. Stejně jako celá krápníková výzdoba ve zpřístupněných jeskyních Moravského krasu je chráněn před poškozením. Běžní návštěvníci jsou pod kontrolou průvodce, výzdoba blízko chodníků v úzkých chodbách je chráněna elektronicky. V dnešní době se již nemůže stát, že by někdo anonymní Svícen odcizil. Všechny osoby vstupující do podzemních prostor zpřístupněných jeskyní (mimo běžné návštěvníky) jsou jmenovitě evidovány. Svícen tak zůstane zachován pro další generace, i když nestojí na původním místě svého vzniku.

Autoři pracují na Správě jeskyní ČR, oddělení péče o jeskyně